

ЗІГРІЄ чи НАГРІЄ

приватизація енергокомплексу

(Продовження на 2-й стор.).

Як повідомляла «Інтерфаксу» в прес-службі Міністерства Киргизії, до програми денного зустрічалося 25 питань. Зокрема — проекти документів щодо валютної політики, транснаціональних корпорацій, загального транспортного простору, раціонального використання та охорони трансдонорських водних об'єктів, військово-технічного співробітництва. Також буде обговорено питання взаємодії в боротьбі з організованою злочинністю, співробітництва в галузі міжнародної преси, екології, освіти тощо.

Ю. Костенко сподівається, що до кінця року Україна підпише угоду з ЄБРР про формування фонду і зможе розпочати реалізацію програм «План дії по укріттю», який був реалізовано протягом наступних 7–8 років, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

(Закінчення на 2-й стор.)

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА та Олександра КЛИМЕНКА.

І все-таки молодий колектив, середній вік робітників якого не перевищує і тридцяти років, зумів мобілізувати зусилля і досягти вагомого результату.

О 16 чоловік загинули, двоє перебувають у тяжкому стані внаслідок зіткнення електропотяга Дніпропетровськ—Павлоград з автобусом поблизу Новомосковська Дніпропетровської області.

P.S.

Лист на першу сторінку

З тієї пенсії, що ми сьогодні одержуємо, неможливо якось копіювати навіть на власний похорон відплата. Але в більшості з нас є заощадження, які держава не хоче віддавати. Просимо повернути хоча б частину грошей як допомогу на поховання. Хоч трошки легше буде б нашим дітям, які я так не можуть звести кінці з кінцими. Шановний панс Президенте! Зверніть увагу на це прохання, адже очевидно, що вклади пропали, то хай би у такий спосіб вони нам повернулися востаннє.

Черкаси

О. КУРИНА.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміну до пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 15, ст.150), виклавши його в такій редакції:

«6. Військовослужбовцям та членам їх сімей, які перебувають на їх утриманні, баткатам та членам сімей військовослужбовців, які загинули, померли, пропали безвісти або стали інвалідами при прокошенні військовій службі, надається 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрика, теплова енергія та інші послуги) в жилих будинках усіх форм власності, в межах норм, передбачених чинним законодавством».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. Кучма.

м. Київ, 18 вересня 1997 року.

№ 53/97-ВР

У номер

Комісія оновлено.

Платіжна криза поглиблюється

Президент України Леонід Кучма видав розпорядження про новий склад оперативної міжвідомчої комісії з питань подолання платіжної кризи. Його склад перший віце-прем'єр-міністр України Г. Голосенко. А до складу увійшли урядовці і фінансисті. Зокрема, віцепрем'єр Сергій Тигитко, голова Державної податкової адміністрації Микола Азаров, президент Українського союзу підприємців і промисловців Анатолій Раханський, виконавчий обов'язки голови Фонду держмайна Володимир Лановий, голова правління Державного експортно-імпортного банку України Олександр Сорочин, голова правління Національного банку України Віктор Ющенко, ряд інших державних діячів.

Шоправда, цим розпорядженням склад комісії лише оновлено. Отож, залишається лише здогадуватися, чи владсть подолати платіжну кризу, яка наростає з кожним днем.

Адміністративна реформа розпочається з положення

Указом Президента України затверджено положення про Державну комісію з проведення адміністративної реформи.

Завдання — розробити концепцію адміністративної реформи, конкретні механізми і строки її впровадження, а також підготувати пропозиції щодо структури органів виконавчої влади з поступовим переходом від галузевого до функціонального принципу побудови міністерств, інших центральних органів виконавчої влади. Положення визначає низку інших завдань комісії, в тому числі щодо дерегуляції та спрощення системи управлінських послуг, запровадження раціонального адміністративно-територіального поділу та діючої системи державного контролю тощо.

Відносно у положенні визначаються права комісії для виконання поставлених завдань, а також наголошується, що рішення комісії, прийняті в межах її компетенції, є обов'язковими для розгляду органами виконавчої влади, державними підприємствами, установами та організаціями, органами місцевого самоврядування в межах здійснення ними повноважень органів виконавчої влади.

Зігріє чи нагіріє приватизація енергокомплексу

(Початок на І-й стор.)

За словами виконавчого обов'язки голови Фонду державного майна Володимира Ланового, у власності держави після проведення приватизації залишаться 51 відсоток акцій енергогенеруючих компаній і 26 відсотків — розподільчих. Чисельно відсотків буде трохи більше, якщо брати до уваги участь у приватизації плати на підприємствах, акції яких вони придбали, кредиторської заборгованості перед постачальниками та банківськими установами, а також необхідна технологічна модернізація комплексів, повідомляє ДІАНА — Українформ.

Пріоритет, закиданий шапками, або Важкі часи легкої промисловості

(Початок на І-й стор.)

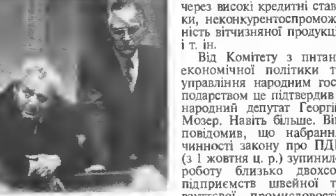
Так, на окремих підприємствах швейної промисловості обсяг виготовлення одягу з давальницького сировини для іноземних підприємств сягає 94 відсотків. Тим часом виробіти вітчизняної легкої промисловості покривають платоспроможний попит населення на чоловічий одяг з натурального та штучного хутра лише на 27—28 відсотків. За останні п'ять років, як свідчить статистика, споживання населенням України виробів легкої промисловості скоротилося у 3,8 рази. А взагалі продаж вітчизняних товарів скоротився в 11 разів. Як наслідок, близько як третину торгівлі населення країн купує на речових ринках. До 80 відсотків — це порожній «човниковий імпорт», а 95 відсотків — тиловий оборот.

Народні депутати не заперечують Василю Гурсеву в тому, що основними причинами занепаду галузі є безсумнісний, борги перед бюджетом, катастрофічно низькі ціни на сировину, низький попит населення, неадекватне менеджмент тощо. Власне, це й спонукало уряд назвати легку промисловість приривком до економіки. А чи дійшло в Кабінеті міністрів до справи, народні депутати вивисили сумнів.

Схоже, і сам міністр Ва-

силь Гурсев не розраховує, та як, що Верховна Рада визнає політику уряду в сфері виробництва та торгівлі товарами легкої промисловості шонайменше задовольною.

Зрештою, так і стаєся. Загинання народних депутатів Михайла Раїсана, Григорія Натю, Ярослава Кедильова, Володимира Москаленка та інших, ретельні з урядовою ліві і коментарі доповідача висвітлюють сумні реалії та похмуру перспективу. Цього року, скажімо, банківська компанія Херсона, Донешка, Тернополь можуть розоруватися десь на дві тисячі тонн доморозеної сировини. Про льонство як галузь в Україні торгівлі проблематично: потрібно розширювати посівні площі, будувати завод для переробки сирцю, випускати біоло-

жесте фінансування, принаймні, у п'ять мільйонів гривень. Стримий обсяг капіталу, який збівся з вибухом інфляції, хоч як дивно, спричиняє різке погіршення фінансового стану галузі через потребу зменшення кредитування виробництва. «Дотиснувши» легку промисловість до банкрутства, на думку міністра, і швидко топіти приватизації. Бо якщо володіє більшим пакетом акцій, той змовеляє правити грати на виробництві. Все зіграє свою роль. І незалежно від тарифів політики, яка має послідовно захищати вітчизняного виробника. І неопосередковий попит на тканини, бас, реструктуризація боргів підприємств, які пригнічують міністр, забули реструктуризувати борги науководо-дослідних інститутів і, зрештою, дефіцит обороту.

Сергій БОРИСЕНКО.

Фото

Сергій КОВАЛЬЧУК

Авторитет держави врятує мораторій?

У Верховній Раді відбулася преекспертська членів постійної делегації українського парламенту в Парламентській Асамблеї Рад Європи. І приєднався участь парламентаріїв в осінній частині щорічної сесії ПАРЄ. Анатолій Раханський, який очолював цього разу делегацію, поінформовав журналістів про роботу делегації, а також про засідання парламенту з питань легкого Компітету міграції, біженців та демократії ПАРЄ, що відбулося в Ужгороді 3—5 жовтня під головуванням народного депутата Івана Чика. Говорячи про підписане рядом депутатів ПАРЄ рішення про «веківку символічного наголоса розглядаючи чорнобильський проблем України, А. Раханський висловив упевненість, що цей документ «уже лежить на столі у Кабінеті» та інших підписав депутат, уже другий тижня документ за цієї речі. На думку володимирів Яворського, хоч такі звернення до різних організацій та світової громадськості й не мають

незаймового ефекту, однак «важливо не дати світу забути про це».

Звичайно, йшлося про скасування смертної кари. Володимир Яворський заявив, що внесення Верховною Радою відповідей змін до Карного кодексу України належить вибори просто неможливе, і зазначає, що для задоволення вимог Рад Європи є один шлях: Президент має накласти мораторій на виконання смертних вироків. Волочок, вважає Яворський, навіть якщо Україна не повернеться із цим заявленням до січня наступного року, з Рад Європи її не виключать. «Хоча...» — зазначив депутат, — у цьому разі відсутнє постражда авторитет держави».

Кі повідомив Анатолій Раханський, незабаром до України прибудуть представники ПАРЄ. Цієї заявляння — випити ситуацію щодо виконання Україною своїх зобов'язань і підготувати відповідні доповіді.

Анатолій МАРЦИНСЬКИЙ.

В. Яворський.

У КОМІТЕТІХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Хоча в основному народні депутати цього тижня працюють у виборчих округах, не замиряє робота у секретаріатах комітетів Верховної Ради.

Головний комітет, цитуючи бюджет Микола Азаров провів апаратну нараду фахівців секретаріату комітету. Обговорювалося подальша організація і проведення роботи над проектом державного бюджету України на 1998 рік. Завідуюча секретаріату Лариса Вітковська доповіла про графік розгляду проекту держбюджету-98, який уживається на нараді голів комітетів, представників депутатських груп і фракцій і затверджено розпорядженням Голови Верховної Ради України, та про план роботи комітету з розгляду проекту бюджету й підготовки його до набрання чинності. Відповідно до цього плану з 7 по 23 жовтня комітетом будуть розглядатися показники проекту державного бюджету на 1998 рік з доходів та основних розділів витрат за участю представників Кабінету міністрів та профільних комітетів Верховної Ради.

Важкі акценти в роботі над проектом бюджету-98 розставляє голова підкомісії з питань аналізу і контролю виконання забезпечення соціальної сфери Віктор Худомка.

З метою врегулювання взаємодій між місцевими бюджетами та державною за рішеннями комітету окремо будуть розглядатися розрахункові показники бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, а також участю представників від цих регіонів.

Прес-служба

Верховної Ради України.

Ва. інф.

Новий курс: філософія віри, ідеологія злагод

3—4 жовтня в Києві відбувся перший з'їзд представників суспільно-політичного руху «Новий курс України».

Про що на прес-конференції повідомляв журналістам голова парламенту Ва. СВИТЛО.

На його переконання, економіка, соціальна стабільність в країні неможлива без об'єднання зусиль різних політичних сил, різних політичних партій. Розуміння

них реалій спонукало представників громадських організацій Києва, Чернівців, Манявська, Херсона, Луганська, Закарпаття, Івано-Франківська та інших міст України згуртуватися навколо філософії віри, ідеології злагоді та економічної стратегії отримання позитивних результатів, запровадження ліберально-демократичної філософії об'єднання на чолі з Валентином Халешком.

У роботі з'їзду взяли участь представники різних державних та недержавних установ, провідних вчених, урядовців. Делегати ухвалили основні напрями «Прогнозу дій «Нового курсу України» і вирішили скликати у січні перший всеукраїнський з'їзд громадських організацій.

Учасники зібрання, зокрема, представники Народного руху України, Демократичної, Ліберально-демократичної та Ліберальної партій, а також «Союзу трудящих» взяли участь у закладенні нової алеї в білоцерківському парку «Олександрія».

Учасники зібрання, зокрема, представники Народного руху України, Демократичної, Ліберально-демократичної та Ліберальної партій, а також «Союзу трудящих» взяли участь у закладенні нової алеї в білоцерківському парку «Олександрія».

Ва. інф.

Подорож по конституціях. не без моралі

Наукове узагальнення світового досвіду

Вийшов з друку підручник для студентів юридичних вишів «Конституційне право зарубіжних країн», написаний професором Конституційного суду України професором Володимиром Шаповалом. Це серйозне монографічне дослідження світової конституційно-правової установа, а також і здійснення з практикою їх реалізації.

Автор ретельно досліджує конституційне законодавство. Володимир Шаповал виходить з того, що характер тих чи тих конституційних державно-правових інститутів визначається не лише конституційними положеннями, а і низкою інших чинників. Проте місце серед них посідають історичні умови та традиції й державно-правова практика, що склалася. Удосконалення останньої може суттєво вплинути на конституційні процеси.

Щодо узагальнення в книзі конституційного досвіду обумовило її користь і можливість використання не тільки студентами, а і практичними працівниками, політиками-депутатами, управлінням та науковими — усіма, хто працює над розробкою пропозицій щодо подальшого розвитку конституційного законодавства і практики його застосування, або цікавиться цими процесами.

Особливістю підручника є те, що конституційно-правові матеріали подано не стосовно окремих країн, як це нерідко робиться в навчальній літературі з конституційного права, а в узагальненому вигляді. Це дозволяє використати підручник як своєрідний довідник для науковців і практиків, бо наведені матеріали мають ґрунтовний характер.

Автор не нав'язує читачам свою точку зору щодо окремих питань, а намагається характером подачі матеріалу допомогти читачеві до певних висновків. Володимир Шаповал зосереджує увагу на порівняльному аналізі конституційних інститутів, що має особливу цінність для країн, де здійснюється конституційна реформа.

Поряд з конституційними матеріалами країн класичного парламентаризму (США, Англія, Франція) автор досліджує найновітніші конституції держав, що розвиваються, нещодавно утворених країн Європи. Також практику їх застосування, висвітлює низку питань, що мають актуальне значення в умовах конституційного процесу, який відбувається в Україні. Ця праця, безсумнівно, сприяє глибшому розумінню сутності різних пропозицій щодо доцільності внесення змін до чинної Конституції або її скасування її положень.

Марк ПІВК, академік АПРН України, заслужений діяч науки і техніки України; Юрій ТОДІКА, академік — секретар Національного державно-правового наукового інституту Академії правових наук України, член-кореспондент АПРН України.

На підтвердження думки про важких етичних пропозицій увазі читачів фрагмент з підручника «Конституційне право зарубіжних країн» Володимира Шаповала «Компетенція глави держави», зокрема, стосовно права вето. Це не ісправді актуально і повчально.

«До найважливіших повноважень глави держави у сфері здійснення законодавчої влади слід віднести право вето і право повернути закон для повторного розгляду до парламенту. Реалізація цих прав пов'язана з процедурою промудрості й певною мірою є її альтернативою.

Між взаємними правами існує відмінність. Вимога нового розгляду закону, яка може бути висунута главою держави до закінчення строку промудрості, процедурно менше зв'язує парламент. Вона практично є пропозицією ще раз обговорити зміст закону і провести по ньому голосування. При цьому парламент може об'єднати голосуваннями. Повторно закон має бути прийнятий абсолютною більшістю голосів, хоч іноді для цього достатньо простої більшості, тобто більшості членів. При цьому у такій спосіб закон передається главі держави, який зобов'язаний його підписати і обнародувати у визначений конституційно строк. Відповідні процедури встановлені основними законами більшості держав з парламентарно-республіканською і змішаною республіканською формами правління.

На відміну від повноважень на повторний розгляд вето закон є більш активним втручанням у законодавчий процес. Застосування главою держави процедури вето потребує повторного проходження закону в парламенті, хоча, звичайно, у дуже скороченому порядку. Останнє рішення приймається за результатом голосування на основі кваліфікованої більшості голосів. За цим вето глави держави вважається подоланим.

Право вето глави держави має свої витоки в практиці військових стосунків часів феодальності. А в нашій дії конституції більшості парламентарних монархій прямо встановлюють або припускають його використання (Великобританія, Данія, Люксембург, Нідерланди та Норвегія). Звичайно, це вето має особливий характер, і у випадку його застосування закон був би, по суті, скасований. Але на практиці від такого повноваження монарха відмовилися, що підтверджує природу відповідної форми державного правління. До того, рішення глави держави про використання права вето тут підлягає контрсигнації уряду. Тим самим теоретично виникає парадоксальна ситуація: уряд, який спирається на парламентську більшість і в основному ініціює законотворчість, наділяється законом стримування її. На думку одних дослідників, право вето монарха є

конституційною фікцією, іншій вважаючи його своєрідною резервною зброєю правлячих кіл.

Дещо інший характер має право вето монарха, передбачене в Конституції Норвегії. Для його подолання закон має бути знову прийнятий парламентом двома окремими, примусовим засіданням, на яких представницький орган розглядає його, повинні бути віддані одне від одного шанувальники двох чергових сесій. Подібне вето називається відкладальним (супсанційним). У сучасному державно-політичному житті цієї країни виник випадок застосування главою держави вето і подолання його парламентом.

Найбільшою мірою практика відкладального вето притаманна президентським республіканам. Тут право глави держави накладає вето на закон розглядається як один з механізмів, що забезпечує взаємодію президента і парламенту на принципах жорсткого поділу влади. Уперше таке вето було вжито в Конституції США. Характерно, що здійснення відповідного права організовані у статті, де йдеться про регламентацію і діяльність органу законодавчої влади.

Прийнятий палатами конгресу закон передається для промудрості президенту. Якщо протягом десяти днів після одержання закону президент підпише його або утримається від підписання, закон стає законом. Водночас у межах того самого строку глава держави може використати своє право вето. При цьому він надіслав до конгресу послання, в якому викладає його заперечення. Для подолання президентського вето потрібне повторне прийняття закону в обох палатах більшістю 2/3 голосів їхнього складу. Тим самим вето президента США має відкладальний характер.

Однією з особливостей застосування вето президентом США ще донедавна було те, що всі закони, подані на промудрості главою держави, після десяти днів до закінчення сесії конгресу, і не розглянуті президентом, вважалися автоматично відкликаними. В американській конституційній теорії такі дії глави держави визначалися як «кишення ва аетом». Взагалом, це, в контексті США, як і в більшості інших парламентів, під кінець сесії накопичується багато справ, «кишення вето» було ефективним засобом впливу президента на законодавчий процес. Однак у 70—80-ті роки XX ст. суди анулювали відповідну практику протиконституційно.

Визначальною рисою вето президента США є його збалансований характер. Президент може промудрувати або відхилити закон у цілому, а не окремі його положення. Це зменшує можливість використання вето через те, що конгрес може сформулювати в одному законі бажані для президента положення, так і

неприйнятні для нього. Використовуючи таку тактику, законодавчий орган певною мірою знізує виконавчу владу і її наміри використати вето. Значення, що у більшості штатів губернаторам надано право виборчого вето. Такими самими правом наділені глави держав і у більшості президентських республік Латинської Америки.

Саму практику вето президента США слід розцінювати неоднозначно. Кожний президент у XX ст. час свого перебування на посту неодноразово використовував право вето. За роки свого перебування в Білому домі Ф. Рузвельт, який чотири рази обирався президентом, застосував вето 635 разів. Проте, такі масштаби практики вето були і є нетиповими для державно-політичного життя США. Право вето президента на прийняті конгресом закони — це «одосична зброя», надмірне використання якої може не тільки привести до політичної кризи, а й порушити існуючий у державі механізм балансу між його найважливішими ланками. Тому вето намагаються насамперед розглядати як засіб протидії небажаним законодавчим актам, що порушують баланс між цими ланками, як інструмент не тиску, а впливу з боку виконавчої влади на законодавчий процес.

Право вето вжито і за конституційним рядку країн із змішаною республіканською формою правління (Білорусь, Киргизстан, Польща, Португалія і Росія). Прийняті повторно на основі кваліфікованої більшості закони президентами зобов'язані підписати і обнародувати. У цьому полягає відмінність від процедури вето за Конституцією США, згідно з якою прийнятий повторно закон не потребує акцій підписання президентом. Інакше кажучи, президенті приймають промудрості контрасигнації не потребують. У Фінляндії контрасигнування таких рішень є необхідним, що фактично означає участь урядової влади у здійсненні главою держави права вето.

В Ісландії існує своєрідний замінник вето президента. Якщо він не промудрує закон, останній все-таки стає законом і набуває чинності. Проте рішення цього закон може бути внесені на референдум, і у випадку відхилення за його результатами стає недійсним. У Латвії президент наділений правом відкрито обнародувати закони на два місяці. Відповідні вето вносяться на референдум за винятком відносно частини виборчого корпусу. Референдум не проводиться за умов, якщо парламент повторно схвалить закон більшістю з 3/4 його складу.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Однак у жодній з країн, про які йдеться у праці судді Конституційного суду, мабуть, не виникло проблем із введенням в дію законів, поданих на промудрості главою держави.

Віктор ВЕРЕТЕННИКОВ:

«Я не розумію, чому треба розбиратися в економіці»

У ВЕРЕТЕННИКОВІ цього року в Дніпропетровську став до ладу новий завод з виробництва натуральних соевих мовб. Це може бути велике підприємство. Згідно з його широкою відомою в Україні акціонерна компанія «Комбінат «Прішнінський»» (До речі, це пуск уже четвертого нового підприємства в місті). Обладнання і перевезення технічного постачання фірми «Тетра-Лаб» і сировини здійснює лідер у цій галузі.

Тоді в нас кризовий час, скажемо прямо, неорганізм. Колективний приклад підприємства.

Та не встигли висохнути чорнила під привітаннями, як усі розуми комбінату увалили авторитетно. Завод зупинився. До того ж небагато за обсягом часу. Що це за обман?

Пропонуємо увазі читачів точку зору президента АА «Комбінат «Прішнінський»», економіста, письменника і журналіста, голови комітету Спілки журналістів України І.І. ЗАХАРОВА, який стичається з виробництвом Віктора ВЕРЕТЕННИКОВА.

У всьому цивілізованому світі головний дивин розвитку виробництва — конкуренція. У кінцевому підсумку — боротьба за споживача. Особливо гостра вона в харчовій промисловості, куди належить і наш завод після виробництва, тобто, по суті, вся і водночас проходить експертизу покупців. Але трагедія нашого суспіль-

Рейні

ства в тому, що біля державного штурвала не знайшлися мудрої голови, совісної людини, златної чести і неупередженої стесити за тим, щоб таке замислювалося. Як це сталося, ніхто не ставив би одне одного підняти як одні адміністративний вплив. Щоб суперечка велася за допомогою самої лише якості.

Я не маю на увазі одну особу. На мою думку, відсутність людської суті, яка могла б повести країну шляхом економічних реформ. Одні опинилися в полоні емоцій від демократії і самостійності. Інші взяли розгнітувати нагромаджені всім народом протести на законодавчий процес. Однак в Дніпропетровській області, де працюють підприємства АА «Комбінат «Прішнінський»», картина невелика: розвиваються підприємства, які

раніше успішно працювали. Мета — перекрутити власності за безцінь і монополізація цілих галузей.

Чи не тому маємо ми розваленої економіки й народ, що зубить і розвалюється до віщого. Але й на цьому процесі пограбування загальнонародного добра не припинилися. Триває заперка боротьба за владу й переліт її. Влада криміналізується, а криміналізм розповсюджується на всю територію. Відповідні вето вносяться на референдум за винятком відносно частини виборчого корпусу. Референдум не проводиться за умов, якщо парламент повторно схвалить закон більшістю з 3/4 його складу.

(Закінчення на 6-й сторінці.)

Людина з рушницею-97

ВІН МАЛО відрізняється від переможця в якійсь революційно-романтичній драматургії Миколи Погодіна. Пам'ятає сільського напівграмотного чоловічка, відірваного від землі... Пробує стати сучасним, відірваний образ найкращого українського війська, найкращого його лака.

Проблема

Мобілізаційний контингент не радує військомата. І зоров'я у новачків слабеньке, і освітній рівень нижчий за середній, і соціальна повсякденка далека від ідеалу. За даними Головного управління виховної роботи Міністерства оборони України, понад 4% сукупності, 1% — ларманки, 0,4% — мають судимості, 3,4% — перебувають на обліку в міліції, на 3,7% понижач освітній рівень молодих солдатів, у 6 разів зростає кількість призновиків, котрі закінчили неповну середню школу. Як то кажуть, без коментарів. І все ж таки.

Виконувати громадський обов'язок хотос має Мобілізаційні комісари нарікають на «брак кадрів». Мовляв, у нації держави є стільки різних офіційних способів відхилитися від війни, що під час призовної кампанії нмає з кого формувати славно поповнення. Складається враження, що до призовного пункту дійшли найбідніші або найінтересні громад-

ні, які просто не стали собі за мету уникнути кримінальних чобіт. Це думка може здатися близькозрочною і несприятливою. Проте до певної міри це — правда.

Юнаки, котрі мають потяг до знань або діти багатих батьків, златих відкупити їх від служби, не влучають особистої відповідальності за безпеку своєї країни. Втім, деякі професійні військові реформатори вважають доцільним запровадження такого собі мита на «свободу» від військової служби. У такий спосіб було легалізовано хабарництво і корупцію серед офіцерських чинів. Тільки ця «платина» втрате до бюджету, а не до кишені мобілізаційних монополістів. А поки що у громадян призовного віку з українським військом немає офіційних «ринкових відносин», зате запліталися інші, закріплені Конституцією.

Нині війсьکو, крім своїх безпосередніх завдань оборонного характеру, виконує роль великого вихователя і наставника молоді. За словами головного вихователя Збройних сил України Володимира Ситника, розроблено проєкт створення єдиної системи виховної роботи для всіх воєнізованих формувань. Ідея програми дії, навіть спільних. Е. Проте, якщо подивитися на проблему виховання у війську не військовим оком, можна помітити неактуальність мотівів і мотивацій. На жаль, час голого уяр-патриотизму минув. Українське суспільство, з військо-модернізації, переживає аполітизаційний процес, котрі поступово з інтересами особистості і громадян починають рахуватися.

А щоб викликати інтерес у молоді людина до військової служби, створити позитивну мотивацію виховання «святих обов'язків», самих повикост з'являється до військомату і наказів про чергову мобілізацію задало. Напомню війську бракує певного позитивного іміджу, який формували засобами масової інформації, кіно, відео. Така індустрія героїчного образу військовика наліжко розпущена на Заході.

Проте при навіть не в реєсній армії, а в настрій молодого поповнення. Нині він песимістичний. Шоправда, військові вихователі обійнять плідності його разом з бойовим духом...

Ольга ВІТЕР.

Сьогодні День юриста

Право починається з нас

Вісьогодній юридична професія заобула державне визнання. Ініціатива Спілки адвокатів України, Спілки юристів України і Міністерства юстиції України знайшла підтримку у глави держави, який своїм указом запровадив професію свято — День юриста. І це неспівзвучно. Відзначено першу річницю Конституції України, яка закріпила принципи верховенства права і підвищила вимоги до представників юридичної професії.

Саме юристи — адвокати і прокурори, судді різних рівнів, юристи-консультанти і нотаріуси — мають забезпечити відраження людської віри у справедливість, рівність перед законом, гарантованість правозахисту, відторженість права і свобод, закріплених у Конституції України, міжнародних документах. Кожна держава лише тоді може розраховувати на економічне зростання, добробут своїх громадян, коли забезпечено незалежність від політичних атакцій і функціонування правових засад, досягнених високого рівня правової культури як серед громадськості, так і серед носіїв влади.

Розуміння високої відповідальності за насаліські спеси діяльності, за долю кожного людини, що звертається за допомогою до юридичної правової держави, і є сьогоднішнє та майбутнє мають стати відправними чинниками у нашому повсякденні. Ми зобов'язані думати про те, з чим надбанням у галузі права увийде Україна в наступне тисячоліття.

Якщо правова держава починається з верховенства права, то починається з кожного із нас!

Віктор МЕДВЕДУЧУК,
президент Спілки адвокатів України,
заслужений юрист України.

Рік права відкрито: стороннім вхід заборонено

ТРИ РОКИ тому в нашій державі зародилася нова традиція, яку тепер щороку повсюдно відзначають на найвищому рівні. Очевидно, через це державні чиновники вже стигли хреститися з національностью. Та коли суспільство в тих речах не орієнтується, дешифрує, як не так стародавню жетонку, як перекладає, і записує у першому лінійного переказу, що він знає про «Відкриття Року права» — то статус добій як «національної» висладала-ме надто вже напівжизнь.

Втім, безсердимчій надіяється, що церемонія «Відкриття Року права» стала помітною подією у суспільно-політичному житті країни. З початку її ініціатори — Української правничої фундації — у жовтні 1994 року Леоніда Кучми підписав відповідний указ, згідно з яким 8 жовтня стало днем такого свята. Вважається, що ця подія має сприяти

утвердженню в державі принципу верховенства права та незалежності судочинства, а ще — піднесенню ролі права і правників у суспільному житті.

Щодо незмішності правників у суспільстві, де закон, як думало, — схоже, як так ніхто не сумнівається. Водночас на підвищення рівня, скажімо, вітчизняного судочинства, лише завдяки

святковій церемонії сподіватися марно. Бо розумієш від бризки шампанського патетичними тостами представники обласних та міських судів назавтра мусять повернутися додому — до неоплачених чин з'являється з охороми (за борт, з'являється) приємніших судів, до зеренованих злізанням колг, і т. ін. А кришталевий дзвін бокалів вже дуже скоро плавно перетече у безкінечний дратівливий томіл людського невдоволення, бо єдине, чого нам бракує нашою судочинству, це складити.

До речі, в країні з небажаним піднесенням сприйняли звістку про дозвіл відпелер насилити свої скарги аж до Європейського суду. Тож поки наші правники переїмаються, «судити» символічних рокив права, клопотатимуться за честь і гідність правничої професії, — захищати права і свободи українських людей, схоже, доведеться європейським службовцям Феміди. У них, кажуть, Рік права ніхто й не зкривав.

Аліса РОМАНОВА.

Офіційно

нагородами України за вагомі заслуги у зміцненні законності і правопорядку, високий професіоналізм.

Серед відзначених нагородами — відомі судді, адвокати, інші працівники правосуддя: правники, науковці, які активно працюють на нині побудованій сучасній правовій державі, утвердженні цієї верховенства права, справедливості, гуманізму, охорони права і свобод громадян, підготовки кваліфікованих кадрів працівників України.

З нагоди професійного свята

— Дня юриста Указом Президента України уряду працівників нагороджено державними

Із святом Вас, судді!

8 жовтня працівники нашої держави відзначають своє професійне свято — День юриста. Редакція газети вітає всіх працівників із святом і повідомляє, що напередодні свята агентство «Інтерфакс-Україна» розповсюдило повідомлення про здання колгет державної податкової адміністрації України, на якому Прем'єр-міністр України Валерій Пустовийтов заявив, що він прийняв рішення припинити вшучу зарплатні співробітникам арбітражного суду, допоки суди не будуть поліпшити розклад повноважень податкових адміністрацій.

Очевидно, пан В. Пустовийтов забули про конституційні принципи поділу державної влади і незалежності суду.

За оцінками фахівців, сьогодні арбітражні суди вносять близько 70% рішень не на користь податківця. Таку заяву Прем'єр-міністра можна розглядати як оскільки неповнозначний конституції України, нехтування її принципами, а також як спробу чинити тиск на судову владу з метою зміни практики розгляду спорів, у яких беруть участь податкові органи.

Відповідно до ст. 130 Конституції України забезпечення фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності судів покладається на державу. Якщо порівняти це положення Конституції з аналогічним положенням на думку спадас мільйонів порівняння з Людовиком XIV, який колись заявив: «Держава — це я». А хто в нас не сміє, чинити, який вирішив, що може зупинити фінансування судів? І чим можна казати сьогодні про незалежність, об'єктивність судів і загалом про правову державу в Україні?

За умови такої поведінки на суд, треба вже сьогодні розв'язати проблему із автономним фінансуванням. Варіанти може бути багато: через Верховний суд України, через Національний банк України, наразі, можна створити спеціальний фонд. І не якийсь необхідний сьогодні. Інакше ні про яку судово-правову реформу не може бути й мови.

Сергій ДЕМСЬКИЙ,
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Правникам по видавництву? Ні, краще по кодексу і, бажано, не по одному

Проблеми видання юридичної літератури в Україні були в центрі уваги останнього засідання виконкому Спілки юристів України, куди було запрошено представників видавничих організацій, асоціацій видавців України, керівників Інституту законодавства Верховної Ради України, представників юридичної громадськості.

За даними Книжкової палати України, в 1996 році вийшло 5002 назви книг, з яких юридичних не більш як 200. Порівняно з 1991 роком, кількість найменувань зменшилася в 6—7 разів. Критичним можна назвати стан якості та тематики найкращої юридичної літератури — із 38 базових навчальних дисциплін лише з 16 є підручниками. Про наукову літературу годі й казати, в світ виходить одиниць.

Більшість доповідальців на засіданні

виконкомом зазначили, що Закон України «Про видавництво» справді не виправдовує покладених на нього сподівань. Поліграфія, на думку голови асоціації видавців України Олександра Афоніна, із запровадженням нових законів про ПДВ і податок на прибуток може взагалі занепасти. Бо більшість літератури, що її видають, реалізується на основі договорів комісії, а платити, наприклад, податок до кінця звітності, треба від моменту передатися літератури на реалізацію, не отримавши за неї ще жодної копійки, не знаючи, чи буде її взагалі реалізовано.

За наявності чималої кількості видавничих організацій, що спеціалізуються на виданні юридичної літератури, все-таки недостатньо терміновий. Багато нарікає спричиненою формою та якості юридичної літератури, що видається. Значалося,

Диктат — не метод розв'язання проблем

Виступ народного депутата України Євгена Мармазова на сесії ПАРЕ з питання «Іра носилки для Європи і світу «Акта кубинської демократії» (закону Хелмса—Бертоні).

Шановні голови!

Шановні члени Асамблеї! Сам факт розгляду на засіданні Парламентської Асамблеї Ради Європи так званого «Акта кубинської демократії» Конгресу США свідчить, що в Раді Європи серйозно стурбовано і загрозі диктату з боку однієї в світі супердержави, що залишається.

Доповів і проект Резолюції юридично вірно кваліфікує дані як акт, що суперечить основним принципам міжнародного права, переважає принципів поважання суверенітету і невтручання у внутрішні справи незалежних держав, а також принципам Всесвітньої торгової організації, політичної свободи, пошуків і ліквідації стабільності і стабільності розвитку світової торгівлі.

На жаль, закон Хелмса—Бертоні — це єдиний приклад такого роду в квіт, що виходить від американської влади. Підтвердженням цього є рішення міжнародної Асамблеї циркуляр держдержави США.

Сполученні Штати Америки в цьому випадку вимагають, щоб робота Асамблеї Ради Європи щодо ситуації в Хорватії і яке ми масмо прийняти рішення.

Це вже безсумнісно, коли країна, яка претендує на те, щоб бути гарантом демократії і свободи в усьому світі, не тільки не визнає, але й робить спроби жорстко, що аналогіє весь світ зброєю своїх інтересів і диктату, як чинити нашо-

Є. МАРМАЗОВ

нальним урядом та громадянами інших держав.

До того ж «актети» у американській владі зростає. І якщо сьогодні ми змирилися з таким актом щодо Куби, то завтра такі самі санкції можуть застосувати щодо Китаю, Росії, інших країн, де колись було експропріовано американську власність чи зачеплено американські корпорції.

Щодо безпосередньо Куби, то проти цієї малої країни вже майже 40 років (!) не припиняється грубе втручання у внутрішні справи, економічна блокада і погрози застосування військової сили з боку супердержави США.

Вирати Кубу від американської блокади означає, що для цієї маленької країни астрономічний цифровий рівень 60 мільярдів доларів, що майже в 30 разів перевищує вартість кошти експропріованої американської власності. А від таких санкцій

страждатимуть передусім не керівники держави, а народ.

Незалежний характер блокади недавно виявив себе в тому, що американська влада піддала санкціям канадську фірму, яка постачає на Кубу інсулін для лікування хворих на діабет людей.

Людським здатностям і стійкості кубинського народу, широким протестам світової громадськості країна розвивається обраним її народом незалежним шляхом.

У суспільній системі, що існує на Кубі, є свої еволюційні аспекти і безперечні унікальні досягнення.

На Кубі одні з найкращих у світі дитячих смертності, чужі моделі розвитку, заборочувати з нею було-які зв'язки?

Адже в Гельсінкському заключному акті, що промала дорогу до нової Європи, містяться фундаментальні принципи мирного співіснування, економічного, соціального, культурного, наукового, спортивного.

Менш ніж за чотири десятиліття серія тринадцяти життів кубинців прола з 59 до 75 років, унаслідок чого чисельність населення країни зростає майже вдвічі. Для порівняння, в нашій країні — Україні, та і в сусідній Росії, де інтенсивно проводять реформи, чисельність населення за останні п'ять років скоротилася на кілька мільйонів осіб, а десятки міль-

йонів громадян опинилися на порозі голодної смерті.

Останнє, про що му-

стять згадати в Раді Європи — це Раді Європи. Куба, яка сама живе в дуже важких економічних умовах, швидко безплатно лікує українських дітей. Жодна країна світу не надавала нам такої допомоги.

Куба нікому не загрожує, не претендує ні на чий територію. То чому їй нагадувати чужі моделі розвитку, заборочувати з нею було-які зв'язки?

Адже в Гельсінкському заключному акті, що промала дорогу до нової Європи, містяться фундаментальні принципи мирного співіснування, економічного, соціального, культурного, наукового, спортивного.

Так, між США та Кубою є спірні питання, але їх треба розв'язувати не методами грубої сили й диктату, а за столом переговорів.

Асамблея має сказати рішуче: «Ні» акту Хелмса—Бертоні.

Хроніка. Факти. Події

Пізнані

упередженні сенсації

Північнокорейського керівника Кім Чен Іра було обрано генеральним секретарем Трудової партії Кореї на черговому пленумі найбільшим часом. Останнім тижнем 10 Кореї відбулися партійні конференції і збори з висування нинішнього керівника країни на посаду генсека. Очевидно, що ця подія до 10 жовтня вже відбулася.

Катманду

Знову на пірвоку?

Король Непалу Бірендра підписав указ про призначення лідера Національної демократичної партії (НДП) Сіри Бахадру Тхали новим главою негальського уряду. 69-літній Тхала змінив на посаді прем'єра негальського уряду Локішу Бахадру Чанда, чий кабінет у повному складі подав у відставку минулої суботи. Це сталося після того, як більшість голів парламенту країни схвалили вчорашню недовіру сформованому пірвоку тому коаліційному уряду.

Сараєво

Суперечки навколо президентських виборів

«Президентські вибори в Сербській Республіці (СР) має бути проведено за два тижні після парламентських, на 23 листопада парламентські вибори, а проти перенесення їх термінів», — заявив голова СР у Президії Боснії та Герцеговини (БіГ) Момчило Крашнін. Заява Крашніна проликована тим, що спеціальний представник президента США Роберт Гейбар, що перебував з візитом на Балканах, неодноразово публічно ставив під сумнів доцільність проведення дострокових президентських виборів у СР, «бо їх не передбачено Дейтономськими угодами».

Париж

Гоовне — захист прав людини

«Мир є головною метою нашої роботи, його будівництво має тісно пов'язуватися із захистом прав людини», — заявив, відкриваючи чергову сесію Організації за демократію і права людини Нуретін Тіджані-Серпос (Бенін). Генеральний секретар цієї організації Фелерко Майор подав доповідь про діяльність ЮНЕСКО за останні півроку з часу попередньої сесії. Особливою увагою він звернувся до активізації країн-учасниць цієї організації з проблем врегулювання й відвернення кризових ситуацій у світі.

Вільнюс

Голосуйте за молодих

Президент Литви Альгірдас Браузаукс, виступаючи по національному телебаченню, заявив, що у виступі своїх кандидатів на переобрання на посаду глави держави на виборах, які відбудуться 21 грудня цього року. Серед основних причин, що спонукали його прийняти таке рішення, президент назвав свою належність до молодіжної асоціації незалежності, у якій він посів пост першого секретаря ЦК Компартії Литви. Це, сказав він, «завдає якоюсь морально школи іміджу нашої держави». А. Браузаукс вважає також, що і його вік — причина відмови балувати на посаду президента країни. Йому 63 роки.

За повідомленнями кореспондентів «Г» та зарубіжних агентств.

Конгрес США полюбляє писати закони для всього світу

ЄВРОПЕЙСЬКА спільнота ніколи остаточно не перестала критикувати США за їхню політику подвійних стандартів. Типовим прикладом цього, кажуть у Європі, є прийнятий Конгресом США закон Хелмса—Бертоні, який посилює економічні санкції проти Куби.

Те, до якої міри це жорсткий і несправедливий закон, розуміють не лише на Кубі і в Європі, а й, напевно, в самому Білому домі. Та, на жаль, і Конгрес США, і Президент Білл Клінтон змушені були на вимоги більшості греків американських бізнесменів, які протили свої капітали та підприємства на Кубі після революції 1959 року. Нагадаємо, що закон Хелмса—Бертоні було підписано за кілька місяців до президентських виборів у США минулого року.

А вперше щодо політики подвійних стандартів Вашингтон заявив, що Кубу треба покрити економічними санкціями, бо на острові порушують права людини і немає демократії. Відносно у таких самі демократи гріхих США згадували.

нувають і Китай. Однак, активно розвивають і КНР торгові відносини, а в американському Білому домі незвичайно вигідно. То де ж логіка?

Крім того, «бори за справедливості» із Конгресу США вважають, що діють і в демократичній демократії згоріли справи на Кубі не лише своїх американських бізнесменів, а і підприємств інших країн. Мовляв, співробітництва з острівом застосуються санкції і до нас, неслухняних.

Саме таке грубе втручання у справи інших держав найбільше обурює міжнародну спільноту. Чому європейські компанії мають втрачати вигідні контракти тільки через те, що США не задовольні Газанто? Скоріше, Сербський Конгрес уже не раз виступав з вимогами проклами протести проти закону Хелмса—Бертоні, доводячи, що вась сит не може жити за аналогією. Конгрес США Та, на жаль, Вашингтон не прислухається до протестів Європи.

Закон Хелмса—Бертоні безпосередньо зачіпає і інтереси України. Економічна блокада Куби

перешкоджає розвитку наших достоянств, торгівлі з країнами, з якими ми маємо величезні торгові зв'язки. Мало того, в Європі, особливо в Україні, де було застосовано санкції до тих держав СНД, які підтримувалить острів.

Роки що Вашингтон дивився на українсько-кубинські зв'язки, крім того, окрема, й на те, що близько 16 тисяч дітей із Куби опинилися на лікувальних закладах на Кубі, що одного дня США не використає цей факт, щоб позбавити нас економічної допомоги? Вашингтон чудово розуміє, що Кім Ірід у нього на ганку, і час від часу вилітає неслухняність наших економічних зв'язками з тим же Іраном, Лівією, Сирією, «табур» на Європі, вимагаючи розривати контракти з Кубою.

Тож, може, не слід чекати того часу, а приєднати до політики подвійних стандартів європейських держав, які виступають за скасування закону Хелмса—Бертоні? Надія БІДРІЧУК.

Гавана

Павло АНГЕЛЦА, «Голос України» (з Австралії)

Краще з пресою домовитися полюбовно

Комітет національної безпеки при кабінеті Міністрів федерального уряду Австралії прийняв рішення розпочати консультації з представниками засобів масової інформації про впровадження «добровільної цензури» ними самим. Якщо не вдасться досягти згоди, то постанове питання про введення закону, згідно з яким за розголошення національних таємних відомостей австралійцями підлягають покаранню (завдяки Австралії) у пресі, радио-

чи телебаченні стягують великий штраф. Попередній уряд лейбористів пропонував затвердити свою штрафну розмірність і в інших австралійських долах (це близько 720 000 американських доларів за нинішнім курсом).

Попереднього року лейбористському уряду довелося «червоно» після того, як у австралійську пресу просочилися дані про військову авіацію, яка підлягає підшукувальних пристроїв ав-

стралійською контррозвідкою (ASIO) у приміщеннях китайського та японського посольства у австралійській столиці Канберрі. Минулого місяця відомі члени спартистичного Міністерства закордонних справ Австралії, які неочисно залишили у голландській пресі секретну інформацію з своїми відомими характеристиками членів урядів деяких невеличких країн Південно-Тихоокеанської Океанії, з якими Австралія підтримує

довгий тісний відносини. У цих характеристиках на зарубіжних урядових були такі вирази, як «бере хабарі», полюбляє лести. Хоча секретні ці матеріали до австралійської преси, якій зазвичай бракує сенсаций, і австралійським міністрам закордонних справ довелося спростувати інформацію і об'явити знання ввічливих.

Нинішній уряд вирішив спробувати домовитися з пресою «полюбовно». Засоби масової інформації просять не друкувати військові матеріали по принципові технічні деталі систем озброєння, місцезнаходження військових баз, кількості озброєння сучасної зброї (наприклад, ракет класу Нагров), інформації австралійського Міністерства оборони про військову потужність інших країн тощо. До розв'язання інформації, яку не слід друкувати, відносять таку, що може призвести до викриття австралійської розвідки, та джерел їх інформації, а технічних можливостей, засобів захисту дані австралійської розвідки.

У номер

● Миколаїв

«Городянин року-97»

До Дня міста в Миколаєві присвоєно почесні звання «Городянин року-97» його мешканцям, які найбільше проявили себе в праці, у громадському та культурному житті. Звання удостоїв ректор Миколаївської обласної Національної університету «Кієво-Могилянська академія» Леонід Клімченко, поет, публіцист і провідник Еміль Янівський, голова правління АТ «Миколаївський пивзавод» Віталій Віктор, директор Миколаївського інституту підвищення кваліфікації кадрів Міністерства промислової політики України Микола Нагорний, режисер і актор Олег Ігнатів, директор МП «Можливості Кімерії», відомий видавець і мистецтв Вадим Карпачук та директор ДЮСШ з акробатики, тренер, майстер спорту Віталій Бердник.

● Потіч

Щастя бачити світ

Прон четвертий потічський лікарні відкрито мікробіологічний державний центр мікробіології, акушерський заклад розраховано на 20 ліжок, обслуговувано сучасною технікою. Тут проводяться і безоплатні, і платні операції з лікування катаракти, відшарування сітчатки та інших хвороб і вад зору.

● Луцьк

Контроль над міліцією

Про Луцькому міськвиконкомі створено громадську комісію, яка спільно з міським управлінням внутрішніх справ контролюватиме діяльність законності й дисципліни серед працівників міліції. Комісія братиме участь у перевірках скарг та заяв стосовно неправомірних дій правоохоронців, заслуговуватиме звіти міліціонерів, котрі мають низькі показники в роботі, проаналізують черговість, байдужість, допускають затягнутість під час розгляду звершень і заяв громадян.

● Черкаси

«Заповіт» індонезійською мовою

Неоціненний подарунок зробила Шевченківському національному заповіднику дружина Надяніанг Індонезія і Пованожанго Посла Республіки Індонезія в Україні пані Мелінда Курніади. Прибувши до Києва, на Тарасову гору, вона вручила директору заповідника 1. Ліковому текст «Заповіт» Тараса Шевченка, власноруч перекладений на індонезійську мову.

Підкорили серце богині

Успішно завершилася гімалайська експедиція, організована альпіністським клубом «Одеса», який керував заслужений майстер спорту Мстислав Горбенко. Члени цього клубу вже не раз підкорили найвищі вершини планети.

Цього разу представники України вперше ступили на шосту вершину світу Чо-Ой-ю, що в перекладі означає богиня бірюзи. Олександр Бадін, Леонід Васильєв, Роман Коваль, денчанин Сергій Ковальов та словачинський спортсмен Володимир Збоїрний підійшли. На висоті 8201 метр було піднято державний прапор України. Інформацію про це подію передали диспетчери інформації світу.

Сходження відбувалося без застосування кисневих масок. Усі учасники експедиції почувалися нормально і ніяк — в дорогу додому. До цього слід додати, що експедиція організована за допомогою таких одеських підприємств, як порт «Південний», акціонерне товариство «Кабельний завод», «НІЗ» та інші.

президент альпіністського клубу «Одеса», майстер спорту.

Футбол. Чемпіонат України. Вища ліга. 14-й тур. «Шахтер» — «Крибіс», 1:1. 3:00, 0:1 Полюхін, 35, 1:1 Орбу, 66.

Суперлиги київського «Динамо» в Лізі чемпіонів провели чергові матчі в національних першостях. «Барселона», яка очолює турнірну таблицю, виграє в «Тенеріфі» 3:2. М'яч у переможця забив Оскар (два) та Луїс Енріке. «Байєр», який на другому місці після «Аякса» в чемпіонаті Нідерландів, взяв гору над «Херенвен» — 3:1. В євробуквенці відзначилися Петер ван Нім, і Стіна. Нарешті, «Ювентус» (сьоме місце в англійській прем'єр-лізі) переміг «Тоттенхем» — 1:0 (Бартон).

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редактори: О. ВІЛІК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДІЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції:

252047, Київ-47,

вул. Нестерова, 4.

Телефони: для авіапод — 441-88-23;

телефакс — 224-72-14; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Розуміється на поштоматі.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Виділено про реєстрацію періодичного друкованого видання —

КВ № 1 від 26.05.1994 р.

І повертається корівка

ПРОТЯГОМ першого пір'ячка пшеничного року громадське стадо Сумщини поменшало на 10 тисяч ділянок корів, а великої родини худоби — більш як на 50 тисяч.

Керівництво Сумського району спільно вившуку шляхи збереження тваринницької худоби. Напрямами в цій справі стануть запровадження енергоощадних технологій, створення режиму сприяння індивідуалам.

В акціонерному товаристві «Шевченківський буржакрадосі» запровадження ресурсощадних технологій розпочали з Пролетарського відділку господарства, де в літньому таборі утримується 500 ділянок корів. 3 вересня до літнього осіннього молочного стада за допомогою електропасади вивнасяється на полі сіяних бататоричних трав. Продуктивність

корів, порівняно з минулим роком, відчутно зростає. Тутешні дівчата беруть худобу близько пуда молока від кожної корови.

Собівартість кілограма молока знизилася порівняно на 14 копійок і становить тепер 18 копійок. На відголосі бичків за такою технологією м'ясо приблизно удвічі дешевше реалізовується шин. А все тому, що відпала потреба косити зелену масу, вонити її на ферму. Навіть організм й та відразу лишається на полі. Зменшується й затрати на опілату праці. За таких умов справді шкода різати худобу. Навпаки, це завадило б мати її більше.

Зредагували на новозимній й на ліпнірських стадах. Зокрема, сумський заводський завод налагодив анунок мобільних доїльних установок, зручних для роботи на віддалених пасовищах.

Втім, далеко не всі господарники зрозуміли переваги прогресивних технологій. Зокрема, не поспішають і чим у сільгоспінтересах імені Фрунзе, «Зоря» і «Промінь». Стратією у надходженням до того, що загалом по району вони нині на 1,5 кілограма нижче за торішні.

— Поряд з громадським сектором необхідно приділяти більше уваги й індивідуалам, — вважає голова районної державної адміністрації М. Кузьмін. — В середньому сільський діляк, який утримує корівку, здає худобу по два кілограма молока. Відкрито 124 примірників худоби, як правило, у магазині. Отжоромовою зване молоко комбікором, за бажанням дівчат можуть одержати за невеличкий період недовідності.

Такий підхід уже сам по собі сприяє подальшому нарощуванню поголів'я в особистих під-

Тваринництво

собних господарствах. Але в районі пішли далі. Зооветеринарний служб сільгоспінтересів налагодив обслуговування худоби в приватному секторі.

Тож не дивно, що в районі з'явилися обнадійливі тенденції: на примірники молока худоба надходить дедалі більше. Видібно держава, зацікавлена і виробник. Імовірно, повертається корівка й до колосистих ферм, і до сільського двору.

Віктор ТАРАСЕНКО, Сумська область.

Село на жіночих руках

Залежність

працює 15 годин і 30 хвилин (саме стільки, за статистикою, триває в Україні робочий день). Жінки-селянки на благо рідного колгоспу та домівки.

Це перевищує всі фізіологічно допустимі норми. Та що поборити, коли й художню подолувати треба, і корівку пологити, нагодувати всього, і з діточками встипити, і на роботу зібратися. Звісно, до того всього хочеться залишатися жінкою — красивою, доброю, жалючою. На це ще час потрібен. І так день у день.

Що жінка за ту несподівану працю має, статистика також добре відомо. Смертність чоловіків працездатного віку майже на третину вища, ніж мешканок міст Укра-

їни, і відносно перевищує відповідний показник для Японії. І хоча жінки мають однакові з чоловіками права на оплату праці, а законом зобов'язано будь-яку дискримінацію в її сфері, реально заробітки набагато менші, ніж серед чоловіків, приблизно 90% від того, що одержують чоловіки (середньомісячна зарплата в КСР — 64 гривні). Не останню роль відіграє тут відсутність представниць слабкої статі на керівних і високооплачуваних посадах.

Відав на заслужений відпочинок (а серед людей похилого віку переважують жінки, бо й пенсійний вік настав в 5 років раніше, і живуть вони в середньому довше за чоловіків) часто робить їх безпомічними влобами з мізерними доходами.

Трудомісткість сільської праці й майже шкідлива відсутність сфери обслуговування зливають на багаті матеріальні засоби дітей у робочий день — 13 хвилин, у вихідні — 31. Тому, напевно, жінки несприятливіше, ніж представники сильної статі, дивляться на майбутнє своє і особливо своїх дітей.

90% селянок оцінюють свій сімейний матеріальний добробут як недовідний. Проте про страйк на «каструль» бунти колгоспного жіноцтва шось не чути. Чи не тому, що село ближче до землі і тут поки без голішнього зомління, чн, можливість, сумнішів не дозволяє — хіба ж залишати корівку, нелюдсько, навіть колгоспну. А може, просто нема колгоспів.

Галина КВІТКА.

Осінь: лічимо курчат

Володарське мікроспільське інкубаторство-підприємство — одне з найбільших у Донецькій області. Причому дівчата породи свієської птиці вирощують лише тут. І хоча курчат далеко за межами Донецької та Запорізької областей: молочною у володарів здоровий, стійкий до захворювань. Та й саме господарство міне. Незважаючи на важкий час, «інкубатор» заморських стегень колектив тримається на плаву, тут відбулися без скорочення людей. Щороку 50 відсотків прибутку мікроспільське підприємство переохочує своїм пайовикам.

Зменшила держава податки село, і колективні господарства зможуть витримати податок в п'ять. Скажуть селяни, що в володарській птахівництві найнижчий рівень анкоростових складів на одні птиці.

На знімку: маленький представник популярної пелісової породи.

Фото Бориса ДЕМІВНИЧКОГО.

Акценти

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Газета виходить 5 разів на тиждень.

(крім на ділі й понеділка)

українською мовою.

і російською мовою.

Київ 60955.

Тираж 247908.

Комбінат друку видавництва «Преса України»

252047, Київ-47,

проспект Перемоги, 50

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Зам. 0311189.